

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՄՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ. Հարությունյան /Ա.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 1

«28» օգոստոսի 2023 թ.

ԷԻԿ/բ-115 Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի
պատմություն -1
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն`

042101.00.6. Իրավագիտություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր`

042101.01.6. Իրավագիտություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան`

իրավագիտության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն`

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը`

առկա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա 1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ

հեռակա _____

Դասախոս(ներ) `

Արամայիս Կոխլիկյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ _____

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14.	Գնահատում
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
	14.2. Հարցաշար
	14.3. Գնահատման չափանիշներ
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմության» դասընթացը կարևորվում է իրավաբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 042101.01.6, իրավագիտություն կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում: Դասընթացը նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը, ուսումնական գործընթացը ուսումնամեթոդական նյութերով, նորարարական մեթոդներով ապահովմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել համաշխարհային իրավական մտքի և պետությունների ծագման ու զարգացման պատմության հիմնահարցերին, նպաստել նրանց իրավագիտակցության և աշխարհայացքի ձևավորմանը, քանի որ իրավական մտքի պատմությունը իմացությունը հիմք է նախապատրաստում ժամանակակից իրավահամակարգը ուսումնասիրելու համար: Մասնավորապես առաջադրված են հետևյալ նպատակները.

- Համաշխարհային իրավական մտքի և պետության ծագման և զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- պետության և իրավունքի օրինաչափությունների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- պետաիրավական գործընթացները համեմատելու և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- տարբեր իրավիճակներում օբյեկտիվ իրականությունը իրավաբանորեն վերլուծելու կարողությունների ձևավորում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են. իրավաբանական մյուս գիտությունների հետ համատեղ ուսանողի մոտ ձևավորել մասնագիտական իրավագիտակցություն և իրավաբանական կուլտուրա: Ըստ այդմ.

- Ներկայացնել պետության և իրավունքի ծագման ու զարգացման տեսագործական հիմքերը:
- Վերհանել և բացատրել պետության և իրավունքի պատմության օրինաչափությունները:
- Ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքներն ամրապնդել գործնական իրավիճակային խնդիրներ առաջադրելով:
- Մովորեցնել ուսանողներին կատարել պետաիրավական հիմնահարցերի ձևակերպումներ ու հետազոտություններ և ըստ արդյունքների կատարել եզրահանգումներ:
- Մովորեցնել ուսանողներին վերլուծել պետության և իրավունքի ծագման ու զարգացման առանձնահատկությունները պետության և իրավունքի համընդհանուր պատմության համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմության» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 042101.00.6 «իրավագիտություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Պետության և իրավունքի տեսություն», «Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն», «Հռոմեական իրավունքի պատմություն» դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը և /կամ կոմպետենցիաները.

«Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. Արտասահմանյան երկրների և պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
2. Իրավական համակարգերի կառուցվածքի և գործառույթների, դրանց և՛ քաղաքական ու տնտեսական համակարգերի փոխազդեցության, և՛ մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
3. Պետության և Իրավունքի ընկալման հիմնական հայեցակարգերի, իրավաստեղծման, իրավաբանական տեխնիկայի և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
4. Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք,
5. արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝ առաջ քաշելով հակափաստարկներ
6. անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Շնորհանքական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

« Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական իրավաբանական գործունեության ընթացքում, իրավապահ և դատական մարմիններում ու փաստաբանական կազմակերպություններում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավական գիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	5 կրեդիտ/150ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	36	
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք	34	
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	80	
Ընդամենը	150	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	քննություն	

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել

գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականությունն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից

մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հատակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն,

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում,

10. **Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝**

ըստ բաժինների և թեմաների.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասավանդում ն	մեկնում պարապմունք	ոմեկնում աշխատանք	աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Պետության և իրավունքի ընդհանուր պատմության առարկան, մեթոդը, պարբերացումը	2	2			
2.	Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը	2	4			
3.	Հին եգիպտոսի պետությունը և իրավունքը	4	4			
4.	Հին Բաբելոնի պետությունը և իրավունքը	4	4			
5.	Հին Հնդկաստանի պետությունը և իրավունքը	4	4			
6.	Հին Չինաստանի պետությունը և իրավունքը	4	4			
7.	Հին Հունաստանի պետությունը և իրավունքը	4	4			
8.	Ֆրանկների պետությունը և իրավունքը	4	4			
9.	Արաբական Խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը	4	4			
10.	Բյուզանդիայի պետությունը և իրավունքը	4	4			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		36	34			80

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն, Ա. Արշակյան, Երևան,	2003
2.	Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն, Պետրոսյան Շ., Երևան,	1986

3.	Всеобщая история государства и права, Батыр К. И., Москва,	2000
4.	Всемирная история, Т.5, Москва,	1988
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Ազատությունների մեծ խարտիայի ընդունման սոցիալ-տնտեսական նախադրյալները, Եսայան Է., Երևան, Անգլիական բուրժուական հեղափոխության դասերը, Ապիյան	1975
2.	Ն., Երևան, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Սահմանադրությունը,	1998
3.	Խաչատրյան Հ., Երևան,	1991
4.	Պետության և իրավունքի տեսություն, Խրոպանյուկ Վ., Երևան,	1997

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	<i>Թեմա</i>	Ուսումնասիրվող հարցեր	<i>Ժամաքանակ</i>	Գրականություն ²
1.	Պետության և իրավունքի ընդհանուր պատմության առարկան, մեթոդը, պարբերացումը	Ուսումնասիրության առարկան, մեթոդները, կապն այլ առարկաների հետ և աղբյուրները	2	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

2.	Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը	Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը	2	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
3.	Հին եգիպտոսի պետությունը և իրավունքը	Հին Եգիպտոսի հասարակական, պետական և իրավական համակարգերը	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
4.	Հին Բաբելոնի պետությունը և իրավունքը	Հին Բաբելոնի հասարակական և պետական կարգը, Համուրապիի օրենսգիրքը	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
5.	Հին Հնդկաստանի պետությունը և իրավունքը	Հին Հնդկաստանի հասարակական և պետական կարգը , Մանուի օրենքները	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
6.	Հին Չինաստանի պետությունը և իրավունքը	Հին Չինաստանի պետական, հասարակական և իրավական համակարգերը	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
7.	Հին Հունաստանի պետությունը և իրավունքը	Աթենական պետության առաջացումը և զարգացումը, Դրակոնի օրենքները: Պետության և իրավունքի առաջացումը Սպարտայում	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
8.	Ֆրանկների պետությունը և իրավունքը	Ֆրանկների պետության առաջացումը, Կարոլինգների միապետությունը: Սալիկյան և Բուրգունդյան պրավդաների ուսումնասիրությունը	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
9.	Արաբական Խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը	Պետության հիմնական գծերը, հասարակական կարգը, իրավունքի բնորոշ առանձնահատկությունները	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
10	Բյուզանդիայի պետությունը և	Ավատականացման	4	ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3,

	իրավունքը	գործընթացը Բյուզանդիայում: Իրավունքի բնորոշ ատանձնահատկությունները		ԼԳ 4,
--	-----------	---	--	-------

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.	Պետության և իրավունքի ընդհանուր պատմության առարկան, մեթոդը, պարբերացումը	Ծանոթանալ առարկային, մեթոդներին ,աղբյուրներին և պարբերացմանը	2		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
2.	Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը	Ծանոթանալ պետության առաջացման տեսություններին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
3.	Հին եգիպտոսի պետությունը և իրավունքը	Ծանոթանալ Հին Եգիպտոսի հասարակական,պետական և իրավական կարգերին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
4.	Հին Բաբելոնի պետությունը և իրավունքը	Ծանոթանալ Հին Բաբելոնի պետության և իրավունքի ծագմանը և օրինաչափություններին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
5.	Հին Հնդկաստանի պետությունը և իրավունքը	Ծանոթանալ Հին Հնդկաստանի հասարակական, պետական և իրավական կարգերին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
6.	Հին Չինաստանի պետությունը և	Ծանոթանալ Հին Չինաստանի	4		ՊԳ1, ՊԳ 2,

	իրավունքը	հասարակական, պետական և իրավական կարգերին			ՊԳ3, ԼԳ 4,
7.	Հին Հունաստանի պետությունը և իրավունքը	Ծանոթանալ Հին Հունաստանի պետական և իրավական կարգերին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
8.	Ֆրանկների պետությունը և իրավունքը	Ծանոթանալ Ֆրանկների պետության և իրավունքի ծագմանը	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
9.	Արաբական Խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը	Ծանոթանալ Արաբական խալիֆայությանը և մուսուլմանական իրավունքին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,
10.	Բյուզանդիայի պետությունը և իրավունքը	Ծանոթանալ Արովելյան Հռոմեական կայսրության պետական և իրավական համակարգին	4		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 4,

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.	ԱՄՆ-ի պետությունը և իրավունքը	ԱՄՆ-ի կազմավորումը և Անկախության Հռչակագիրը, ԱՄՆ-ի իրավունքի բնորոշ գծերը	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,

2.	Լատինական Ամերիկայի պետությունն ու իրավունքը	Անկախության համար պատերազմը, Լատ. Ամերիկայի երկրների առաջին սահմանադրությունները	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,
3.	Ճապոնիայի պետությունը և իրավունքը)	Մեյդզի հեղափոխությունը, 1889թ-ի Սահմ-ը, իրավունքի բնորոշ առանձնահատկությունները	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,
4.	Չինաստանի պետությունը ու իրավունքը	19-րդ դարի քաղաքական համակարգի ճգնաժամը, Մինայի հեղափոխությունը և 1912թ-ի Սահմանադրությունը	ռեֆերատ	Մինչև կիսամյակի ավարտ		ՊԳ1, ՊԳ 2, ՊԳ3, ԼԳ 5,

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Մասնագիտական գրականություն

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և

ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- Գործնական, սեմինար և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում ուսանողի ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը 40 միավոր:
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (առկա ուսուցման համակարգում՝ ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, հեռակա ուսուցմա համակարգում՝ քննություն և ստուգարք՝ առավելագույնը՝ 40 միավոր):
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է բանավոր քննությամբ:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմության առարկան, մեթոդը և պարբերացումը:
2. Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը:
3. Հին Եգիպտոսի հասարակական և պետական կարգը:
4. Հին Եգիպտոսի իրավունքի հիմնական գծերը:
5. Հին Բաբելոնի հասարակական և պետական կարգը:

6. Հին Բաբելոնի իրավունքի հիմնական գծերը: Համուրապիի օրենսգիրքը:
7. Հին Հնդկաստանի հասարակական և պետական կարգը:
8. Հին Հնդկաստանի իրավունքի հիմնական գծերը: Մանուի օրենքները:
9. Հին Չինաստանի պետությունը և իրավունքը:
10. Հին Հունաստանի պետությունը և իրավունքը: Աթենական պետության առաջացումը:
11. Աթենական պետությունը 5-4-րդ դդ. -ում:
12. Իրավունքը և նրա բնորոշ գծերն Աթենքում:
13. Պետության և իրավունքի առաջացումը Սպարտայում:
14. Ստրկատիրական պետության կազմավորումը Հռոմում (մ.թ.ա. 754-510թթ.):
15. Հռոմեական Հանրապետությունը:
16. Հռոմեական Հանրապետության ճգնաժամը և անցումը միապետության:
17. Հռոմը կայսրության շրջանում (մ.թ.ա. 27-մ.թ. 476թթ.):
18. Հռոմեական իրավունքի բնորոշ գծերը:
19. Ֆրանկների պետության առաջացումը:
20. Ֆրանկների պետությունը 6-9-րդ դարերում:
21. Ֆրանկների իրավունքի հիմնական գծերը:
22. Արևելյան Հռոմեական կայսրության ծագումը և զարգացումը:
23. Բյուզանդիայի իրավունքի հիմնական գծերը: Բազիլիկներ:
24. Արաբական խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը: Պետության հիմնական գծերը:
25. Մուսուլմանական իրավունքի հիմնական գծերը:

Ա) (1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

Ընդգրկված թեմաները.

1. Պետության և իրավունքի ընդհանուր պատմության առարկան, մեթոդը, պարբերացումը
2. Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը
3. Հին Եգիպտոսի պետությունը և իրավունքը
4. Հին Բաբելոնի պետությունը և իրավունքը
5. Հին Հնդկաստանի պետությունը և իրավունքը
6. Հին Չինաստանի պետությունը և իրավունքը

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմության առարկան, մեթոդը և պարբերացումը:
2. Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը:
3. Հին Եգիպտոսի հասարակական և պետական կարգը:

4. Հին Եգիպտոսի իրավունքի հիմնական գծերը:
5. Հին Բաբելոնի հասարակական և պետական կարգը:
6. Հին Բաբելոնի իրավունքի հիմնական գծերը: Համուրապիի օրենսգիրքը:
7. Հին Հնդկաստանի հասարակական և պետական կարգը:
8. Հին Հնդկաստանի իրավունքի հիմնական գծերը: Մանուի օրենքները:
9. Հին Չինաստանի պետությունը և իրավունքը:

Բ) 2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 19- 20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

1. Հին Հռոմի պետությունը և իրավունքը
2. Ֆրանկների պետությունը և իրավունքը
3. Արաբական Խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը
4. Բյուզանդիայի պետությունը և իրավունքը

▪ Ընդգրկված հարցեր.

10. Հին Հունաստանի պետությունը և իրավունքը: Աթենական պետության առաջացումը:
11. Աթենական պետությունը 5-4-րդ դդ.-ում:
12. Իրավունքը և նրա բնորոշ գծերն Աթենքում:
13. Պետության և իրավունքի առաջացումը Սպարտայում:
14. Ստրկատիրական պետության կազմավորումը Հռոմում (մ.թ.ա. 754-510թթ.):
15. Հռոմեական Հանրապետությունը:
16. Հռոմեական Հանրապետության ճգնաժամը և անցումը միապետության:
17. Հռոմը կայսրության շրջանում (մ.թ.ա. 27-մ.թ. 476թթ.):
18. Հռոմեական իրավունքի բնորոշ գծերը:
19. Ֆրանկների պետության առաջացումը:
20. Ֆրանկների պետությունը 6-9-րդ դարերում:
21. Ֆրանկների իրավունքի հիմնական գծերը:
22. Արևելյան Հռոմեական կայսրության ծագումը և զարգացումը:
23. Բյուզանդիայի իրավունքի հիմնական գծերը: Բազիլիկներ:
24. Արաբական խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը: Պետության հիմնական գծերը:

25. Մուտուլմանական իրավունքի հիմնական գծերը:

14.4 Գնահատման չափանիշները⁴.

- Տեսական գիտելիքները- 40 միավոր
- Սեմինար պարապմունքները- 20 միավոր
- Ինքնուրույն աշխատանքը- 20 միավոր
- Դասընթացին մասնակցությունը -20 միավոր

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝	042101.00.6, Իրավագիտություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր՝	042101.01.6, Իրավագիտություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան՝	Իրավագիտության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-115 Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն -1			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	36
			Սեմինար	34
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
Ընդամենը	150			
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>2.1. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել համաշխարհային իրավական մտքի և պետությունների ծագման ու զարգացման պատմության հիմնահարցերին, նպաստել նրանց իրավագիտակցության և աշխարհայացքի ձևավորմանը, քանի որ իրավական մտքի պատմության իմացությունը հիմք է նախապատրաստում ժամանակակից իրավահամակարգը ուսումնասիրելու համար: Մասնավորապես առաջադրված են հետևյալ նպատակները.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Համաշխարհային իրավական մտքի և պետության ծագման և զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: • պետության և իրավունքի օրինաչափությունների 			

	<p>հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • պետաիրավական գործընթացները համեմատելու և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: • տարբեր իրավիճակներում օբյեկտիվ իրականությունը իրավաբանորեն վերլուծելու կարողությունների ձևավորում:
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Արտասահմանյան երկրների և պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք, 2. Իրավական համակարգերի կառուցվածքի և գործառույթների, դրանց և՛ քաղաքական ու տնտեսական համակարգերի փոխազդեցության, և՛ մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք, 3. Պետության և Իրավունքի ընկալման հիմնական հայեցակարգերի, իրավաստեղծման, իրավաբանական տեխնիկայի և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք: <p><i>Հմտություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հմտություններ, 2. արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝

	<p>առաջ քաշելով հակափաստարկներ</p> <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն, կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները, տիրապետել ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Պետության և իրավունքի ընդհանուր պատմության առարկան, մեթոդը, պարբերացումը</p> <p>Թեմա 2. Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և պետության առաջացումը</p> <p>Թեմա 3. Հին եգիպտոսի պետությունը և իրավունքը</p> <p>Թեմա 4. Հին Բաբելոնի պետությունը և իրավունքը</p> <p>Թեմա 5. Հին Հնդկաստանի պետությունը և իրավունքը</p> <p>Թեմա 6. Հին Չինաստանի պետությունը և իրավունքը</p> <p>Թեմա 7. Հին Հունաստանի պետությունը և իրավունքը</p> <p>Թեմա 8. Ֆրանկների պետությունը և իրավունքը</p> <p>Թեմա 9. Արաբական Խալիֆաթը և մուսուլմանական իրավունքը</p> <p>Թեմա 10. Բյուզանդիայի պետությունը և իրավունքը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> Գործնական, սեմինար և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում ուսանողի ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը 40 միավոր: ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական

	<p>առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (առկա ուսուցման համակարգում ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, հեռակա ուսուցման համակարգում՝ քննություն և ստուգարք՝ առավելագույնը 40 միավոր): ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն, Ա. Արշակյան, Երևան, 2003 2. Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն, Պետրոսյան Շ., Երևան, 1986 3. Всеобщая история государства и права, Батыр К. И., Москва, 2000 4. Всемирная история, Т.5, Москва, 1988 <p>Լրացուցիչ-</p> <p>Ազատությունների մեծ խարտիայի ընդունման սոցիալ-տնտեսական նախադրյալները, Եսայան Է., Երևան, 1975:</p> <p>Անգլիական բուրժուական հեղափոխության դասերը, Ապիյան Ն., Երևան, 1998:</p> <p>Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Սահմանադրությունը, Խաչատրյան Հ., Երևան, 1991:</p> <p>Պետության և իրավունքի տեսություն, Խրոպանյուկ Վ., Երևան, 1997:</p>